

بسمه تعالی

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی آستان قدس

معاونت آموزشی دانشگاه

مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی

فرم طرح درس پایه

همکار محترم .....

از آنجایی که فرآیند یاددهی- یادگیری پروسه ای است که رسیدن به اهداف آن بدون برنامه ریزی امکان پذیر نیست، لذا تدوین طرح درس در آغاز فرآیند آموزش (به عنوان نقشه و راهنمای تدریس برای مدرسین و دانشجویان)، ضروری بوده و به عنوان یکی از ابزارهای اصلی فعالیت آموزشی مدرسین مطرح می باشد. لذا خواهشمند است مدرسین محترم در تکمیل طرح درس نهایت دقت را مبذول فرمایند.

مشخصات درس و مدرس (تکمیل همه ی موارد این بند ضروری می باشد)

- عنوان درس : مشاوره خانواده، فرزندآوری و باروری سالم
- نام و نام خانوادگی مدرس: دکتر رفعت بخت، خانم بتول خداکریمی
- نام و نام خانوادگی مسئول درس: دکتر رفعت بخت
- نام و نام خانوادگی مدیر گروه: دکتر رفائی، دکتر تیزنوبیک
- نوع و میزان واحد به تفکیک: نظری ۱ واحد، عملی ۰.۵ واحد کارآموزی ۰.۵ واحد
- رشته و مقطع تحصیلی دانشجو: کارشناسی ارشد مشاوره در مامایی
- زمان درس: نیمسال اول
- مکان آموزش: دانشکده پرستاری و مامایی
- تعداد دانشجویان: ۱۰-۵ نفر

جلسه	سرفصل (عنوان)	اهداف رفتاری ^۱	حیطه یادگیری ^۲	روش تدریس ^۳	مدت زمان	وسایل کمک آموزشی	روش ارزشیابی ^۴
۱	خانواده و انواع آن	دانشجو قادر باشد: ۱- خانواده را تعریف کند و توضیح مختصری دهد. ۲- نکته کلیدی مشخص کننده خانواده بودن افرادی که در یک مکان زندگی می کنند را بیان نماید. ۳- شکل های مختلف خانواده را نام برده هر یک را بطور مختصر شرح دهد. ۴- خانواده های پدرسالار و مادر سالار را توضیح دهد. ۵- کارکردهای اساسی خانواده را نام برده و بطور مختصر توضیح دهد. ۶- زمان آغاز تحول احساس خویشتن (Self being) و پایان آن را ذکر نماید. ۷- فرهنگ را تعریف کند و بطور مختصر توضیح دهد. ۸- سه نکته اساسی در مورد فرهنگ و خانواده را بیان نماید. ۹- دو مفهوم تحول خانواده و چرخه زندگی خانوادگی را تعریف کند. ۱۰- مراحل چرخه زندگی خانوادگی Duvall را بیان نماید. ۱۱- در بحث کلاسی بصورت فعال شرکت نماید. (حیطه عاطفی)	شناختی و عاطفی	سخنرانی، پرسش و پاسخ، بحث گروهی	۲ ساعت	کامپیوتر، ویدئوپروژکتور، فایل های پاورپونت، وایت بورد و ماژیک	پرسش و پاسخ در ابتدا و پایان جلسه، نحوه شرکت در بحث گروهی

^۱ بمنظور نگارش اهداف رفتاری باید از افعالی استفاده شود که عینی و قابل اندازه گیری باشد. به عنوان مثال در حیطه cognition از افعالی مانند نام ببرد، توضیح دهد، مقایسه کند، تحلیل کند، برآورد کند و... در حیطه Attitude از افعالی مانند اعتقاد پیدا کند، بتواند متقاعد کند، همکاری نماید، تبلیغ کند و... و در حیطه Psychomotor از افعالی مانند بتواند تقلید کند، انجام دهد و... استفاده می شود.

^۲ با توجه به هدف آموزشی حیطه یادگیری در سطح cognition, attitude, psychomotor مشخص می شود.

^۳ روش تدریس متناسب با هدف آموزشی مانند سخنرانی، بحث گروهی، ایفای نقش، PBL و... انتخاب شود

^۴ در هر جلسه در صورت وجود ارزشیابی، نحوه انجام آن مشخص شود. مثل پرسش و پاسخ، کوئیز (MCQ یا تشریحی) و...

۲	<p>ضرورت و اهمیت مشاوره قبل از ازدواج اسلام و مشاوره قبل از ازدواج آزمایشات قبل از ازدواج آمادگی زوجین برای پذیرش نقش همسری</p>	<p>دانشجو قادر باشد بعد از پایان درس:</p> <p>۱- فرق معیارهای ازدواج در گذشته و حال را بطور مختصر بیان کند.</p> <p>۲- اهمیت مشاوره پیش از ازدواج را بیان نماید.</p> <p>۳- برخی از اهداف مشاوره پیش از ازدواج در برخی از جلسات مشاوره را ذکر نماید.</p> <p>۴- اهمیت ازدواج در اسلام را بطور مختصر بیان نماید.</p> <p>۵- معیارهای صحیح ازدواج از نظر آقای دکتر شفیعی فرد را بیان نماید.</p> <p>۶- ساختار مشاوره پیش از ازدواج را ذکر نماید (تعداد جلسات، نتیجه مشاوره)</p> <p>۷- دو خط قرمز آقای دکتر شفیعی فرد را ذکر نماید.</p> <p>۸- آزمایشات قبل از ازدواج را نام ببرد.</p> <p>۹- روند الگوریتم کشوری مراحل انجام تالاسمی را بیان نماید.</p> <p>۱۰- مقدار غیرطبیعی Hb A2 را ذکر نماید.</p> <p>۱۱- مقادیر غیرطبیعی MCV و MCH را بیان کند.</p> <p>۱۲- کلاس‌های قبل از ازدواج را نام برده و توضیح مختصری دهد.</p> <p>۱۳- سه ویژگی نشان‌دهنده آمادگی برای ازدواج از دیدگاه روان شناسان را بیان نماید.</p> <p>۱۴- مراحل ارتباط مرد و زن از نظر George Levinger را بیان نماید و توضیح مختصری دهد.</p> <p>۱۵- صمیمیت را تعریف کند و ارتباط آن با صداقت را بیان نماید. سه جزء عشق کامل را نام ببرد.</p> <p>۱۶- نقش تأهل در زندگی پس از ازدواج را مختصراً توضیح دهد.</p> <p>۱۷- سه نکته در خصوص نقش همسر در زندگی مشترک پس از ازدواج را بیان نماید.</p> <p>۱۸- در بحث کلاسی بصورت فعال شرکت نماید. (حیطه عاطفی)</p>	<p>شناختی و عاطفی</p> <p>سخنرانی، پرسش و پاسخ، بحث گروهی</p>	<p>۲ ساعت</p> <p>کامپیوتر، ویدئوپروژکتور، فایل‌های پاورپونت، وایت برد و ماژیک</p>	<p>پرسش و پاسخ در ابتدا و پایان جلسه، نحوه شرکت در بحث گروهی</p>
---	---	---	--	---	--

۳	آشنایی با مشاوره مامایی قبل از ازدواج برای افراد پرخطر ملاک‌های ازدواج سالم در حیطه سلامت باروری آمادگی زوجین برای مرحله والدینی	دانشجو بتواند بعد از پایان درس: ۱- زمان انجام بررسی‌های لازم برای سنجیدن وضعیت باروری و یا احتمال باروری در زنان بالای ۳۵ سال را ذکر نماید. ۲- سطح میزان هدف هموگلوبین A1c قبل از بارداری در افراد دیابتی را ذکر نماید. ۳- حداکثر میزان نرمال هموگلوبین A1c قبل از بارداری در افراد سالم (میزان ذکر شده در سایت‌های بهداشتی و همچنین بوکلت مراقبت‌های مادران) را ذکر نماید. ۴- ملاک‌های ازدواج سالم در حیطه سلامت باروری را بیان نماید. ۵- سازگاری را به بیان خود توضیح مختصر دهد. ۶- مهارت حل تعارض را به زبان خود بطور مختصر بیان نماید. ۷- جنبه‌های ارتباط مؤثر را نام ببرد. ۸- جنبه‌های آمادگی برای مرحله والدینی را بطور خلاصه توضیح دهد (با ذکر ۵ جنبه از ۶ تا). ۹- فرزندپروری را تعریف کند و بطور مختصر توضیح دهد. ۱۰- پدر بودن را تعریف کند. ۱۱- مشارکت پدر را بطور مختصر توضیح دهد و برای هر یک از اجزای آن یک مثال بزند. ۱۲- تاثیر جنسیت فرزند بر مشارکت پدر را بطور خلاصه توضیح دهد. ۱۳- چند مثال در مورد تاثیر مشارکت پدران بر رفتار کودکان را بیان نماید. ۱۴- در بحث کلاسی بصورت فعال شرکت نماید. (حیطه عاطفی)	شناختی و عاطفی	سخنرانی، پرسش و پاسخ، بحث گروهی	۲ ساعت	کامپیوتر، ویدئوپروژکتور، فایل‌های پاورپونت، وایت برد و ماژیک	پرسش و پاسخ در ابتدا و پایان جلسه، نحوه شرکت در بحث گروهی
۴	مفاهیم اولیه در تمایلات روانی-اجتماعی و پاسخ‌های جنسی در زنان و مردان	دانشجو قادر باشد پس از اتمام درس: ۱- جنسیت (Sexuality) را تعریف کند و ارتباط آنها با بقیه مفاهیم (هویت جنسیتی، گرایش جنسی...) ذکر شده در درس را بیان نماید.	شناختی و عاطفی	سخنرانی، پرسش و پاسخ	۲ ساعت	کامپیوتر، ویدئوپروژکتور، فایل‌های پاورپونت	پرسش و پاسخ در ابتدا و پایان جلسه، نحوه

<p>شرکت در بحث گروهی</p>	<p>وایت بورد و ماژیک</p>		<p>بحث گروهی</p>		<p>۲- Sex یا هویت جنسی را تعریف کند. ۳- هویت جنسیتی را تعریف کند. ۴- زمان ایجاد هویت جنسیتی در کودکان را ذکر نموده و عوامل شکل‌گیری آن را بیان نماید. ۴- Transgender را تعریف کند. ۵- نقش جنسیتی را تعریف کند و توضیح مختصری دهد. ۶- طرق شکل‌گیری نقش جنسیتی را بیان کند ۷- گرایش جنسی با ذکر انواع آن را تعریف کند. ۸- رفتار جنسی را تعریف کند. ۹- از مفاهیم فوق ذکر نماید کدامیک در شکل‌گیری خودپنداره نقش بیشتری دارد. ۱۰- اهمیت فعالیت جنسی سالم در زندگی فردی، خانوادگی و اجتماعی را بطور خلاصه شرح دهد. ۱۱- هر یک از عوامل روانی و اجتماعی و فرهنگی موثر بر عملکرد جنسی را نام ببرد و توضیح مختصری دهد ۱۲- در بحث کلاسی بصورت فعال شرکت نماید. (حیطه عاطفی)</p>	<p>عوامل روانی و اجتماعی و فرهنگی موثر بر عملکرد جنسی آموزش اهمیت فعالیت جنسی سالم در زندگی فردی، خانوادگی و اجتماعی</p>	
<p>پرسش و پاسخ در ابتدای جلسه، نحوه شرکت در بحث گروهی، نحوه اجرای ایفای نقش</p>	<p>کامپیوتر، ویدئوپروژکتور، فایل‌های پاورپونت، وایت بورد و ماژیک</p>	<p>۲ ساعت</p>	<p>توضیحی، پرسش و پاسخ، بحث گروهی</p>	<p>شناختی و عاطفی و روانی- حرکتی</p>	<p>پنج مرحله رشد جنسی انسان را براساس نظریه فروید و سایر مدل‌های مرتبط شرح دهند. حداقل سه تأثیر مثبت و سه تأثیر منفی محیط خانوادگی بر رشد روانی-جنسی کودکان را شناسایی کنند. تفاوت‌های رشد جنسی در دوره‌های کودکی، نوجوانی، بزرگسالی و سالمندی را توضیح دهند. در بحث کلاسی بصورت فعال شرکت نماید. (حیطه عاطفی) در مشاوره برای خانواده‌ها جهت حمایت از رشد سالم روانی-جنسی فرزندان در کلاس ایفای نقش کند. (روانی- حرکتی)</p>	<p>آشنایی با نقش رابطه زوجین در عملکرد جنسی آشنایی با مراحل رشد جنسی در طول زندگی، رشد روانی جنسی، نقش خانواده و محیط بر آن</p>	<p>۵</p>

6	آموزش مدل چند رشته‌ای (Multiple disciplinary) ایفای نقش در مشاوره با Multiple disciplinary در مسائل جنسی	دانشجو در پایان قادر باشد: ۱- رویکرد چندرشته‌ای را شرح دهد. ۲- مزایای رویکردی چندرشته‌ای را بیان کند. ۳- دو رویکرد رایج که نحوه تعامل متخصصین را ذکر نماید. (فقط نام ببرد) ۴- عوامل کلیدی برای موفقیت رویکرد چند رشته‌ای را بیان نماید. در بحث کلاسی بصورت فعال شرکت نماید. (حیطه عاطفی) در مشاوره جنسی با مدل Multiple disciplinary ایفای نقش کند. (روانی- حرکتی)	شناختی و عاطفی و روانی- حرکتی	توضیحی، پرسش و پاسخ، بحث گروهی	۲ ساعت	کامپیوتر، ویدئوپروژکتور، فایل‌های پاورپونت، وایت برد و ماژیک	پرسش و پاسخ در ابتدای جلسه، نحوه شرکت در بحث گروهی، نحوه اجرای ایفای نقش
7	آموزش الگوی مشاوره ای REDI ایفای نقش در مشاوره با الگوی REDI	دانشجو قادر باشد پس از اتمام درس: ۱- الگوی مشاوره بر اساس REDI را توضیح دهد. ۲- اهداف اصلی مراحل مشاوره REDI نام برده و هر یک را بطور مختصر توضیح دهد. ۳- در بحث کلاسی بصورت فعال شرکت نماید. (حیطه عاطفی) ۴- در مشاوره بر اساس الگوی REDI ایفای نقش کند. (روانی- حرکتی)	شناختی و عاطفی و روانی- حرکتی	توضیحی، پرسش و پاسخ، بحث گروهی	۲ ساعت	کامپیوتر، ویدئوپروژکتور، فایل‌های پاورپونت، وایت برد و ماژیک	پرسش و پاسخ در ابتدای جلسه، نحوه شرکت در بحث گروهی، نحوه اجرای ایفای نقش
8	آموزش الگوی مشاوره ای BCS+ ایفای نقش در مشاوره با الگوی BCS+	دانشجو بتواند بعد از اتمام درس: ۱- مدل bcs+ را تعریف و توضیح مختصری دهد. ۲- اهداف مدل bcs+ را نام ببرد. ۳- روش‌های سازگاری bcs+ با شیوع بالا HIV/STI توضیح دهد. ۴- تکنیک‌های مشاوره ویژه bcs+ برای جمعیت‌های پرخطر و آسیب پذیر را شرح دهد. ۵- چالشها و محدودیتهای bcs+ را ذکر کند. ۶- در بحث کلاسی بصورت فعال شرکت نماید. (حیطه عاطفی)	شناختی و عاطفی و روانی- حرکتی	توضیحی، پرسش و پاسخ، بحث گروهی	۲ ساعت	کامپیوتر، ویدئوپروژکتور، فایل‌های پاورپونت، وایت برد و ماژیک	پرسش و پاسخ در ابتدای جلسه، نحوه شرکت در بحث گروهی، نحوه اجرای ایفای نقش

					۷- در مشاوره بر اساس الگوی BCS+ ایفای نقش کند. (روانی- حرکتی)		
۹	دستورالعمل تنظیم خانواده، روشهای نوین پیشگیری از بارداری، اندیکاسیونها و کنتراندیکاسیونها، عوارض استفاده طولانی مدت از روشهای پیشگیری از بارداری.	۱- دستورالعمل تنظیم خانواده را بیان کند. ۲- روشهای نوین پیشگیری از بارداری را بداند و بیان کند. ۳- عوارض استفاده طولانی مدت از روشهای پیشگیری از بارداری را توضیح دهد.	Cognition (شناختی)	سخنرانی و پرسش و پاسخ و بحث گروهی	۹۰ دقیقه	کامپیوتر، ویدئوپروژکتور، فایل های پاورپونت	پرسش و پاسخ و مشارکت دانشجویان در کلاس و امتحان پایان ترم
۱۰	انواع رویکردها و الگوهای مشاوره ای در فرزندآوری.	۱- مشاوره با رویکرد GATHER در فرزندآوری را توضیح دهد و ۲- مشاوره با رویکرد انگیزشی در فرزندآوری را توضیح دهد. ۳- مشاوره با رویکرد BCS در فرزندآوری را توضیح دهد.	Cognition (شناختی)	سخنرانی و پرسش و پاسخ و بحث گروهی	۹۰ دقیقه	کامپیوتر، ویدئوپروژکتور، فایل های پاورپونت	پرسش و پاسخ و مشارکت دانشجویان در کلاس و امتحان پایان ترم
۱۱	معیارهای قابل انتخاب طبی برای روشهای پیشگیری از بارداری	۱- معیارهای قابل انتخاب طبی برای روشهای پیشگیری از بارداری را توضیح دهد. ۲- مدل های مختلف مشاوره تنظیم خانواده را توضیح دهد.	Cognition (شناختی)	سخنرانی و پرسش و پاسخ و بحث گروهی	۹۰ دقیقه	کامپیوتر، ویدئوپروژکتور، فایل های پاورپونت	پرسش و پاسخ و مشارکت دانشجویان در کلاس و امتحان پایان ترم
۱۲	مشاوره پیشگیری از بارداری در بیماریهای قلبی و دیابت..	۱- مشاوره پیشگیری از بارداری در بیماریهای قلبی را بایکی از رویکردهای مشاوره بتواند توضیح دهد.	Cognition (شناختی)	سخنرانی و پرسش و پاسخ و	۹۰ دقیقه	کامپیوتر، ویدئوپروژکتور،	پرسش و پاسخ و مشارکت

					۲- مشاوره پیشگیری از بارداری در بیماری دیابت را بایکی از رویکردهای مشاوره بتواند توضیح دهد.		
دانشجویان در کلاس و امتحان پایان ترم	فایل‌های پاورپونت		بحث گروهی				
پرسش و پاسخ و مشارکت دانشجویان در کلاس و اجرای عملی و امتحان پایان ترم	کامپیوتر، ویدئوپروژکتور، فایل‌های پاورپونت	۹۰ دقیقه	توضیحی و پرسش و پاسخ و بحث گروهی ارائه عملی مشاوره	شناختی و عاطفی و روانی- حرکتی	۱- مشاوره پیشگیری از بارداری در بیماری آسم را بایکی از رویکردهای مشاوره بتواند توضیح دهد و اجرا کند. ۲- مشاوره پیشگیری از بارداری در بیماری کلیوی را بایکی از رویکردهای مشاوره بتواند توضیح دهد و اجرا کند. ۳- مشاوره پیشگیری از بارداری در بیماری اتوایمیون را بایکی از رویکردهای مشاوره بتواند توضیح دهد و اجرا کند. ۴- مشاوره پیشگیری از بارداری در بیماری HIV را بایکی از رویکردهای مشاوره بتواند توضیح دهد و اجرا کند. ۵- در بحث کلاسی بصورت فعال شرکت نماید. (حیطه عاطفی)	مشاوره پیشگیری از بارداری در بیماریهای آسم، کلیوی، اتوایمیون، ایدز و	۱۳
پرسش و پاسخ و مشارکت دانشجویان در کلاس و اجرای عملی و امتحان پایان ترم	کامپیوتر، ویدئوپروژکتور، فایل‌های پاورپونت	۹۰ دقیقه	توضیحی و پرسش و پاسخ و بحث گروهی ارائه عملی مشاوره	شناختی و عاطفی و روانی- حرکتی	۱- مراقبتها و مشاوره پیش از لقاح را توضیح دهد و اجرا کند. ۲- مشاوره پیشگیری از بارداری در بیماریهای قلبی و دیابت را با یکی از رویکردهای مشاوره اجرا کند. ۳- در بحث کلاسی بصورت فعال شرکت نماید. (حیطه عاطفی)	مراقبتها و مشاوره پیش از لقاح	۱۴
پرسش و پاسخ و مشارکت دانشجویان در کلاس و اجرای عملی	کامپیوتر، ویدئوپروژکتور، فایل‌های پاورپونت	۹۰ دقیقه	توضیحی و پرسش و پاسخ و بحث گروهی	شناختی و عاطفی و روانی- حرکتی	۱- - مشاوره ژنتیک پیش از بارداری را توضیح دهد مثال بزند و اجرا کند. ۲- در بحث کلاسی بصورت فعال شرکت نماید. (حیطه عاطفی)	مشاوره ژنتیک پیش از بارداری	۱۵

و امتحان پایان ترم							
پرسش و پاسخ و مشارکت دانشجویان در کلاس و اجرای عملی و امتحان پایان ترم	کامپیوتر، ویدئوپروژکتور، فایل‌های پاورپونت	۹۰ دقیقه	ارائه عملی مشاوره	شناختی و عاطفی و روانی- حرکتی	۱- مشاوره یائسگی در حیطه مامایی را توضیح دهد و اجرا کند. ۲- در بحث کلاسی بصورت فعال شرکت نماید. (حیطه عاطفی)	مشاوره یائسگی در حیطه مامایی	۱۶

شیوه نمره دهی

نوع ارزشیابی	تاریخ	ابزار ارزشیابی ^۵	میزان امتیاز از کل
حضور فعال در کلاس درس (واحد نظری)	در طی ترم	حضور در کلاس، میزان مشارکت در بحث‌ها	1 نمره
امتحان پایان ترم (واحد نظری)	۱۴۰۳/۱۰/۲۶	سوالات توضیحی، کوتاه پاسخ و چند گزینه‌ای	9 نمره
حضور فعال در کلاس درس (واحد عملی)	در طی واحد عملی	حضور در کلاس، میزان مشارکت در بحث‌ها	۰,۵ نمره
ارائه پروژه (واحد عملی)	در طی واحد عملی	- نحوه ارائه آموزش نظری، فایل حاوی اهداف آموزشی، محتوی آموزشی و منابع - نحوه اجرای روش ایفای نقش	۲,۵ نمره ۲ نمره
کارآموزی	در طی واحد کارآموزی	نحوه حضور و رعایت اخلاق حرفه‌ای، نحوه انجام مشاوره در حیطه‌های مختلف مامایی و بهداشت باروری با مراجعین	۵ نمره
مجموع			۲۰ نمره

منابع درسی:

- Practice Committee of the American Society for Reproductive Medicine (2012). "Age-related fertility decline: a committee opinion." *Fertility and Sterility*, 98(6), 1400-1406.
- Benn, P. A., & Chapman, A. R. (2009). "Practical genetic counseling for the pregnant patient." *Obstetrics & Gynecology*, 113(4), 766-774.
- Domar, A. D., Clapp, D., Slawsby, E. A., Dusek, J., Kessel, B., & Freizinger, M. (2000). "Impact of group psychological interventions on distress in infertile women." *Health Psychology*, 19(6), 568-575.

^۵ ابزار ارزشیابی می‌تواند مواردی مانند آزمون تشریحی، سوالات کوتاه پاسخ، سوالات کامل کردنی، MCQs، پروژه، آسکی و... باشد.

- White, L., & Rogers, S. J. (2000). "Economic circumstances and family outcomes: A review of the 1990s." *Journal of Marriage and Family*, 62(4), 1035-1051.
- Cowan, C. P., & Cowan, P. A. (2000). *When Partners Become Parents: The Big Life Change for Couples*. Lawrence Erlbaum Associates.
- Kaushal, N., & Walsh, L. (2016). "Financial considerations for new parents." *Journal of Family and Economic Issues*, 37(3), 362-371.
- Bornstein, M. H. (2002). *Handbook of Parenting: Vol. 1. Children and Parenting*. Lawrence Erlbaum Associates.
- Sanders, M. R., & Turner, K. M. T. (2013). "Theoretical, empirical and practical foundations of the Triple P-Positive Parenting Program: A population approach to the promotion of parenting competence." *Parenting Research and Practice Monograph*, 8, 1-23.
- Deutsch, F. M. (1999). *Halving It All: How Equally Shared Parenting Works*. Harvard University Press.
- Laumann, E. O., Gagnon, J. H., Michael, R. T., & Michaels, S. (1994). *The Social Organization of Sexuality: Sexual Practices in the United States*. University of Chicago Press.
- Schoenfeld, E. A., Bredow, C. A., & Huston, T. L. (2012). "Do men and women show love differently in marriage?" *Personality and Social Psychology Bulletin*, 38(11), 1396-1409.
- Bancroft, J. (2009). *Human Sexuality and Its Problems (3rd ed.)*. Churchill Livingstone.
- Cash, T. F., & Smolak, L. (2011). *Body Image: A Handbook of Science, Practice, and Prevention (2nd ed.)*. Guilford Press.

- Santrock JW. Life-Span Development. 17th Edition. McGraw-Hill, 2020.
- Sroufe LA, Cooper RG, DeHart GB. Child Development: Its Nature and Course. 7th Edition. McGraw-Hill, 2013
- Diamond, M. (2002). Sex and gender: Same or different?. Journal of Sex Research, 39(4), 350-354
- شکوهی یکتا، محسن، شهائیان، آمنه، پرند، اکرم. روان شناسی خانواده. تهران، ۱۳۹۱
- شفیعی فرد. جزوه مشاوره پیش از ازدواج.
- اسکورتو، آنجلا. مشاوره قبل از ازدواج (راهنما برای درمانگران).
- سادوک ، بنجامین، سادوک، ویرجینیا، ترجمه عبدلی، مهدی. مرجع کامل روانپزشکی کاپلان- سادوک (تمایلات جنسی هنجار و اختلالات جنسی). ویرایش دهم، ۲۰۱۷، انتشارات ابن سینا، تهران
- بارداری و زایمان ویلیامز ، ۲۰۲۰
- اسپیروف، هورمون شناسی بالینی و آندوکرینولوژی ناباروری، آخرین چاپ